

**NETEX
BROCHURE BEDRIJFSOPVOLGING**

Bedrijfsopvolging: goed geregeld!

Als u overweegt uw bedrijf over te dragen aan uw opvolger, dan wilt u alles goed geregeld hebben. Voor u zelf, voor uw opvolger. En natuurlijk ook uw bedrijf. Deze brochure informeert u over belangrijke aandachtspunten.

Inleiding

Een groot deel van uw leven bent u in de weer geweest om uw bedrijf op te bouwen en te runnen. Om uw klanten zo goed mogelijk van dienst te zijn. En de steeds wisselende economische omstandigheden het hoofd te bieden. Met resultaat want u heeft een mooi bedrijf opgebouwd en kans gezien om ook tijdens de laatste jaren, met alle tegenwind, uw vak te blijven uitoefenen.

En dan zijn er omstandigheden die maken dat u overweegt om uit uw bedrijf te stappen. Gezondheid, leeftijd of de combinatie hiervan zijn veelal de reden die hieraan ten grondslag liggen. Bedrijfsopvolging wordt actueel. Een ingrijpend traject waarbij veel komt kijken.

Om te beginnen met de emotionele kant. Iets wat jarenlang een groot deel van uw leven heeft uitgemaakt, gaat stoppen. En u moet er op vertrouwen dat uw opvolger uw bedrijf voortzet op een manier die recht doet aan uw jarenlange inspanningen.

Natuurlijk is er ook nog de formele kant. De feitelijke overdracht met alle ook juridische aspecten. Daaraan wordt in deze brochure aandacht gegeven.

Goed advies van groot belang!

Aan een bedrijfsovername zijn veel juridische en fiscale aspecten verbonden. Welke hangt helemaal af van de manier waarop u uw bedrijf overdraagt aan de nieuwe eigenaar. Gaat de nieuwe eigenaar door onder een nieuwe inschrijving bij de Kamer van Koophandel of blijft de bestaande inschrijving gehandhaafd? Is er sprake van een rechtspersoon als een BV met daarboven een holding? Welk onderdeel wordt dan verkocht?

Of draagt u uw bedrijf over aan familie, bijvoorbeeld een zoon of dochter? In dat laatste geval zijn speciale regelingen voorhanden als de zogenaamde "bedrijfsopvolgingsregeling (BOR)" die ook bedrijfsopvolgingsfaciliteit (BOF) genoemd wordt. Deze maakt bijvoorbeeld een gedeeltelijke vrijstelling mogelijk bij de vererving van ondernemingsvermogen.

Ook verdienen eventuele pensioenafspraken van werknemers de aandacht. Sowieso moeten alle financiële risico's in beeld worden gebracht, maar pensioenen kregen in het verleden weinig aandacht. Maar nu voor veel werknemers het uiteindelijke pensioen tegenvalt, verandert dit. Het aantal rechtszaken van teleurgestelde werknemers is groeiende.

! Het verdient aanbeveling om, als u verkoop van uw bedrijf overweegt, tijdig deskundig advies in te winnen. Uw accountant, een notaris maar bijvoorbeeld ook de belastingdienst kunnen u advies verstrekken.

Belangrijke vragen

Wij geven u onderstaand een aantal vragen waar u op tijd over na zou moeten gaan denken.

- Wat wilt u doen over vijf jaar? En hoe ziet uw onderneming er over vijf jaar uit?
- Heeft uw onderneming de optimale fiscaal juridische structuur voor een opvolging?
- Wat gebeurt er als u uw bedrijf overdraagt aan uw kinderen?
- Hoe stuurt u uw onderneming aan?
- Wat gebeurt er als u zich vanaf morgen niet meer bemoeit met uw onderneming?
- Wat is uw onderneming waard?
- Hoe kunt u de opbrengst van de verkoop van uw onderneming fiscaal zo gunstig mogelijk structureren?

Definities

bedrijfsopvolging Eng.: business succeed : ondernemingsrecht - overdracht van een onderneming aan een nieuwe eigenaar. Bijv. overdracht van het bedrijf van vader op zoon. Zie ook: 🟡overdracht

bedrijfsovername Eng.: business take-over : fusie- en overnamerecht - overname van een bedrijf. Bijv. doordat het wordt gekocht of de meerderheid van de aandelen van dat bedrijf in vreemde handen komt.

Betere, tijdige voorbereiding: slagingskans groter!

Natuurlijk is iedere bedrijfsopvolging uniek maar daarnaast zijn er veel overeenkomsten en dezelfde grondslagen. De praktijk laat zien dat het beste met voorbereidingen kan worden gestart zo'n 6 tot 8 jaar voordat de feitelijke bedrijfsopvolging gepland staat.

Als u op tijd de opvolging bespreekt met alle betrokkenen zoals u familieleden, uw medewerkers, de bank, uw leveranciers en uw klanten, dan neemt de kans dat uw bedrijf succesvol voortgezet kan worden. Statistieken laten namelijk zien dat helaas slechts 1 op de 3 familiebedrijven zo'n verandering overleeft.

De rechtsvorm van uw onderneming: vertrekpunt

De meeste ondernemingen binnen de sector zijn midden- en kleinbedrijf waarvan de meeste een eenmanszaak, vennootschap onder firma (VOF) of BV. De rechtsvorm heeft fiscale gevolgen die hieronder in het kort beschreven worden.

Volgens de belastingwetgeving vallen rechtsvormen in twee groepen uiteen. Namelijk een groep waarvan de winst onder de inkomstenbelasting valt. Hieronder vallen de eenmanszaak, de VOF, maatschap en de (besloten) commanditaire vennootschap. De laatste drie zijn zogenaamde personenvennootschappen. De bedrijfsoverdracht hiervan is weer anders dan bij een eenmanszaak. Deze zogenaamde IB-ondernemingen zijn geen rechtspersoon; iedere vennoot of ondernemer is voor de inkomstenbelasting ondernemer en ook persoonlijk aansprakelijk voor schulden van de onderneming.

De andere groep ondernemingen valt onder de vennootschapsbelasting en de meest bekende vorm is de BV. De rechten en plichten verschillen behoorlijk ten opzichte van een IB-onderneming. De aansprakelijkheid van de DGA is beperkt(-er). De vennootschapsbelasting is langer dan de inkomstenbelasting. Maar daar tegenover staat dat de "IB-onderneming" profiteert van fiscale faciliteiten als zelfstandigenaftrek. vennootschapsbelasting (VPB) En een andere groep die onder de vennootschapsbelasting vallen.

Wijzigingen

Ten gevolge van nieuwe wetgeving rond personenvennootschappen gaan de benamingen "maatschap" en "vennootschap onder firma" en worden de "stille" en "openbare" vennootschap geïntroduceerd. Die laatste kan een rechtspersoonlijkheid krijgen en wordt dan aangeduid met "OVR". Ook voor de commanditaire vennootschap geldt dit; deze wordt dan aangeduid met "CVR". Op de aansprakelijkheid van vennoten heeft dit geen invloed. Wel kan als rechtspersoonlijkheid zo'n vennootschap dan eigenaar worden van bedrijfsmiddelen, zoals het bedrijfspand. Fiscale regelgeving wordt niet aangepast waardoor ook bij een rechtspersoonlijkheid de vennoten onder de inkomstenbelasting blijven vallen.

De eenmanszaak

De eenmanszaak komt veel voor in Nederland en is een rechtsvorm die niet in de wet geregeld is. Belangrijk kenmerk is dat privévermogen – en schulden niet gescheiden zijn evenals bedrijfsbezittingen- en schulden niet gescheiden zijn.

Er zijn twee routes om een eenmanszaak te verkopen, namelijk een rechtstreekse verkoop of een overdracht via een samenwerkingsverband als tussenstap. Beide vormen worden hierna toegelicht.

Overdracht via samenwerking met de opvolger

Deze vorm heeft verschillende voordelen. Zo kan de opvolger zich goed inwerken en raken klanten met hem bekend. Ook kan het fiscaal aantrekkelijk zijn om deze constructie te kiezen. Een samenwerkingsverband wordt geregeld in een vennootschap onder firma (VOF), maatschap of commanditaire vennootschap (CV). Vaak wordt deze constructie toegepast als de opvolger een kind is van de ondernemer of iemand die al in het bedrijf werkt.

Een personenvennootschap is vereist als u te zijner tijd v bij de overdracht niet met de Belastingdienst af wilt rekenen. Hiertoe kunt u gebruik maken van de zogeheten geruisloze doorschuiving voor de inkomstenbelasting. Aan dit onderwerp wordt afzonderlijk aandacht besteed.

Voordelen

- Doordat binnen de vennootschap de opvolger mee kan delen in de winst, kan hij kapitaal opbouwen waarmee de overdracht uiteindelijk financieel makkelijker kan verlopen. De winstverdeling moet evenredig zijn aan ingebracht vermogen en arbeidsuren. Door het winstaandeel van de opvolger in de loop van de tijd te vergroten, kan zijn kapitaal groeien en wordt de financiering makkelijker.

- Niet alleen leert de opvolger het bedrijf en de klanten goed kennen, de eigenaar leert ook de bedrijfsopvolger goed kennen. Binnen de samenwerkingsperiode kan kennis goed overgedragen worden.
- De beoogde opvolger kan gebruik maken van de fiscale ondernemersfaciliteiten. Dit al ruim voor de feitelijke overdracht. Fiscale ondernemersfaciliteiten zijn de zelfstandigenaftrek, de startersaftrek (drie jaar lang), opbouw oudedagsreserve en de willekeurige afschrijving. Als werknemer kan een beoogd opvolger geen aanspraak maken op deze faciliteiten die tot een belastingbesparing leiden en daarmee de bedrijfsovername meer haalbaar kunnen maken. Overigens moet wel voldaan worden aan het uren criterium dat bepaalt dat de opvolger minimaal 1.223 uur per jaar in de onderneming werkt en dat minimaal 50% van *alle* uren die hij werkt besteed wordt aan de onderneming.

Stappenplan

1. Ga een personenvennootschap aan met uw opvolger. Zo'n vennootschap kan een maatschap, VOF of CV zijn. Vaak wordt daarbij bedongen dat de overdragende partij het recht heeft deze vennootschap op te zeggen als de samenwerking mislukt.
2. Op het moment dat de onderneming feitelijk overgedragen gaat worden, wordt de vennootschap ontbonden.

Overdracht van de eenmanszaak door rechtstreekse verkoop

Overdracht via samenwerking met de opvolger lukt alleen als hiervoor de tijd is; met andere woorden u tijdig met de voorbereiding van de overdracht begonnen bent. Is er weinig tijd of is de "opvolger" een buitenstaander, dan is verkoop van het bedrijf voor de hand liggend.

Bij verkoop gaat het om alle bedrijfsactiva zoals het bedrijfspand, het recht op de handelsnaam en bijvoorbeeld ook contracten met leveranciers. De koper neemt ook de schulden van onderneming over. Afgesproken kan worden dat de verkoper een deel van de overnamesom financiert die dan als schuld in de vorm van een geldlening. Deze wordt ook vastgelegd in de notariële akte van de overname evenals door de verkoper gegeven garanties. Om de koper te beschermen kan een nonconcurrentiebeding opgenomen worden waarin bepaald wordt dat de verkoper niet gaat concurreren met het verkochte bedrijf.

De Besloten Vennootschap

Het MKB kent veel besloten vennootschappen die vaak niet een optimale structuur hebben voor een goede, optimale overdracht. Als er slechts 1 BV is, dan is hierin alles ondergebracht. Bedrijfspand, pensioenreserve, belegde activiteiten. Dit is niet gunstig voor verkoop omdat de opvolger vaak alleen belangstelling heeft voor de feitelijke onderneming en dus enkel de zuivere bedrijfsactiva en –passiva. Bij verkoop van een enkele BV krijgt de verkoper ook een forse aanslag over de "aanmerkelijk belangwinst" (ab-heffing), een heffing tot een bepaald winstbedrag en daarboven een percentage in Box 2. Van een aanmerkelijk belang is sprake als een aandeelhouder, eventueel samen met een fiscale partner, 5% van het geplaatste aandelenkapitaal heeft.

Omzetting naar een uitgebreidere structuur is sowieso aan te raden en eens te meer bij verkoop. Binnen de holdingstructuur kan bijvoorbeeld het bedrijfspand in de holding-BV ondergebracht worden en is daarmee gescheiden van de risicovolle ondernemingsactiviteiten van de werk-BV. Ook kan de winst belastingvrij worden uitgekeerd aan de holding-BV

Omzetting naar een holdingstructuur, de eerste stap, vraag om minimaal twee besloten vennootschappen. Dat kan via een fusie waarbij de bedrijfsactiviteiten overgaan naar een nieuwe werk-BV. De reeds bestaande BV wordt dan omgezet in een holding-BV, waarvoor een wijziging van statuten nodig is, die enig aandeelhouder wordt in de werk-BV.

Overdracht door verkoop van aandelen

In geval van opvolging kunnen de aandelen van de werk-BV verkocht worden aan de opvolger; de holding-BV beëindigd daarmee deelneming in de werk-BV. Door de deelnemingsvrijstelling is de winst op deze verkoop van de deelneming vrijgesteld. In sommige gevallen is voor deze vrijstelling vereist

dat pas na drie jaar de aandelen onbelast overgedragen kunnen worden. Dit is afhankelijk van de holdingstructuur. Aandelen kunnen worden overgedragen aan de opvolger in privé of aan diens BV.

In privé of eigen BV

Vaak is bij een bedrijfsoverdracht door middel van aandelen een financiering nodig die van de bank komt of van de verkopende holding. De rente die de opvolger hiervoor moet betalen kan in mindering worden gebracht op de winst. Dit levert fiscaal voordeel op waarvan de omvang afhangt van de gekozen structuur. Bij een overname in privé moet de financiering in privé geregeld worden. Omdat de aandelen een aanmerkelijk belang vormen en vallen in Box 2 en daarmee ook de financiering. Dit heeft uiteraard consequenties voor het tarief. Ten behoeve van aftrekbaarheid eerst winst in de vorm van dividend worden uitgekeerd. Deze winst kan dus niet gebruikt worden voor investeringen. In dat geval is het gunstiger om te kiezen voor een BV. Als deze het geld voor de financiering leent, dan is voor de vennootschapsbelasting de rente aftrekbaar van de winst die de BV maakt. Omdat deze aftrek de winst vermindert, is over dat deel geen ab-heffing verschuldigd. Voorwaarde is dat winst gemaakt worden. Wordt een fiscale eenheid aangegaan tussen de nieuwe BV van de opvolger en de over te nemen werk-BV, dan kan de rentelast gecompenseerd worden met de winst van de "oude" werk-BV.

Bedrijfsfusie

Hiervoor werd de termijn van drie jaar genoemd in verband met deelnemingsvrijstelling. Als deze termijn niet afgewacht kan worden, dan is een fusie een alternatief. Daarbij wordt een nieuwe werk-BV opgericht waarin de bestaande onderneming wordt gebracht. De oude, bestaande BV wordt een holding-BV. De nieuwe BV geeft zogenaamde cumulatief preferente aandelen uit aan de oude BV; deze aandelen geven slechts recht op een bepaald percentage van de winst. De resterende winst gaat naar de houder van de gewone aandelen; de bedrijfsopvolger die deze gewone aandelen in privé of in een door hem opgerichte BV kan nemen.

Van BV naar eenmanszaak

Wanneer de opvolger de onderneming niet in de vorm van een BV wil voortzetten, dan kan de eigenaar het bedrijf verkopen inclusief bedrijfsmiddelen zoals het pand. Wel moet de verkopende partij, of beter zijn BV, eventuele stille reserves, door de waardevermeerdering van bedrijfsmiddelen, met de Belastingdienst moeten verrekenen.

Wat er nog meer komt kijken....

In het voorgaande is al het nodige beschreven over bedrijfsopvolging. Echter, er zijn nog verschillende aspecten die ook aandacht vragen. Deze onderwerpen worden hierna kort toegelicht.

Belastingzaken

Een aantal belastingtechnische zaken zijn al toegelicht. Hieronder worden aanvullend onderwerpen toegelicht zoals de "geruisloze doorschuiving".

Inkomstenbelasting verschuldigd

Als u een zogenaamde IB-onderneming (eenmanszaak of personenvennootschap) verkoopt en u maakt daarbij winst, dan moet u hierover inkomstenbelasting betalen. De winst uit verkoop wordt stakingswinst genoemd en is opgebouwd uit stille reserves (waardevermeerdering bedrijfsmiddelen) en de goodwill.

Ook belast worden de oudedagsreserve en herinvesteringsreserve. En heeft u binnen een periode van 5 jaar voor de bedrijfsoverdracht een bedrijfsmiddel aangeschaft met investeringsaftrek, dan is een desinvesteringsbijtelling van toepassing. U kunt wel gebruik maken van een beperkte stakingsaftrek.

Hoe liquiditeitsproblemen te beperken?

Overname tegen een lage koopsom of via gedeeltelijke schenking is voor de opvolger natuurlijk zeer interessant en komt veel voor bij overdracht binnen de familie. Maar dit kan nadelige gevolgen voor de overdrager hebben. Ook het niet meteen voldoen van de overnamesom kan nadelige gevolgen hebben. Als overdrager hebt u nog inkomen nodig en moet u, door de overdracht

verschuldigde inkomstenbelasting betalen. Er zijn verschillende fiscale faciliteiten die dergelijke gevolgen voorkomen zoals geruisloze doorschuiving van de inkomstenbelastingclaim, renteloos uitstel van betaling van de inkomstenbelasting en/of de extra (stakings)lijfrentepremieaftrek.

Geruisloze doorschuiving

Als gesteld is de met een overdracht gemaakte winst belastbaar voor de inkomstenbelasting. In geval er een personenvennootschap is, kan die fiscale claim doorgeschoven worden naar de opvolger en blijft een belastingaanslag achterwege. Voor zo'n doorschuiving moeten beide partijen een verzoek indienen bij de Belastingdienst. Overigens moet de overdrager wel belasting betalen over de oudedagsreserve maar de desinvesteringsbijtelling is weer niet van toepassing.

De opvolger gaat verder met de fiscale balanswaarden van de overdrager; hij zal voor sommige activa meer betalen dan de balanswaarde. Dat meerdere mag niet in de fiscale balans opgenomen worden en er mag niet op afgeschreven worden. Om deze reden wordt de fiscale claim in mindering gebracht op de overnameprijs.

Uitstel van betaling

Als de "doorschuiving" niet wordt gebruikt en de overnamesom niet geheel voldaan wordt, kan een verzoek ingediend worden om betaling van de inkomstenbelasting gedeeltelijk uit te stellen. Bij betaling van de koopsom ineens of schenking kan zo'n uitstel niet. Zo'n uitstel is renteloos en loopt in beginsel gelijk met de looptijd van de lening. Echter, de periode is maximaal tien jaar na het jaar waarop de inkomstenbelasting betrekking heeft. Het uitstel kent maximaal 10 termijnen.

Stakingslijfrente

De "stakingswinst" en de oudedagsreserve kunnen omgezet worden in een lijfrente-uitkering. Hierover wordt dan geen belasting geheven maar de lijfrente-uitkeringen worden wel belast (Box 1). Er zijn verschillende vormen van lijfrente. Wel kan ook hier een liquiditeitsprobleem ontstaan als de aankoopsom niet of slechts deels betaald wordt. De lijfrente moet namelijk wel aangekocht worden.

Dit probleem kan ondervangen worden door te regelen dat de opvolger de koopsom – geheel of gedeeltelijk - betaalt in de vorm van een lijfrente; een periodiek bedrag waarvan u leeft. Een oplossing met risico's want de vraag is of de opvolger kan blijven betalen. En voor de opvolger is de vraag hoe lang hij zal moeten blijven betalen. Daarom wordt meestal de periode vastgelegd.

IB-onderneming en schenkingsrecht.

Een lage koopsom is aantrekkelijk voor de opvolger. Maar het verschil tussen verkoopprijs en feitelijke marktprijs wordt gezien als een gift waarover de Belastingdienst schenkingsrecht zal heffen. Hetgeen natuurlijk ook geldt bij schenking van de hele onderneming. Er zijn echter voorwaarden waaronder de opvolger deze schenkingsbelasting niet of niet helemaal hoeft te betalen. Ook voor een BV, die tegen te lage prijs wordt verkocht, of waarvan aandelen geschonken worden gelden bepaalde fiscale faciliteiten.

Financiering

Vaak is de vrije marktprijs van een onderneming niet haalbaar voor de opvolger. Overdracht tegen een lagere koopsom of op basis van (gedeeltelijke) schenking is dan mogelijk. Op basis van een durfkapitaallening kan overdracht op basis van de werkelijke waarde mogelijk zijn. Durfkapitaal is financiering, c.q. een lening die door een particulier beschikbaar wordt gesteld. Die particulier mag niet de levenspartner of medeondernemer van de opvolger zijn. De geldschieter kan genieten van fiscale voordelen omdat hij - per startende ondernemer - een bepaald maximumbedrag mag aftrekken in de 8 jaar nadat hij het geld heeft uitgeleend. Dit bedrag is te vinden op www.belastingdienst.nl.

Levenspartner

De condities waaronder u getrouwd bent of samenwoont, kunnen invloed hebben op uw bedrijf en eventueel de opvolging. In geval van "gemeenschap van goederen" kan de partner bijvoorbeeld in geval van overlijden of scheiden aanspraak maken op het vermogen waardoor voortbestaan van de onderneming gevaar loopt.

Is sprake van een BV moet bepaald worden welk deel van de ingehouden winst voortvloeit uit de bedrijfsuitoefening. Dit bepaalt namelijk in hoeverre de partner aanspraak kan maken op de ingehouden, niet uitgekeerde winst.

Omwille van de continuïteit van de onderneming, en dus de opvolging, is het aan te raden om huwelijksvoorwaarden op te laten stellen.

Erfgenamen

Om problemen te voorkomen moet een bedrijfsopvolging op tijd geregeld zijn en het opstellen van een testament is daarin belangrijk. Weliswaar gelden er wettelijke regels maar over uitleg en interpretatie hiervan kunnen de nodige misverstanden ontstaan.

Wettelijke regeling

In de wet is bepaald dat de langstlevende alles erft, dus inclusief ondernemingsvermogen of aandelen en alle schulden voor rekening neemt. Eventuele kinderen krijgen een niet opeisbare vordering op de langstlevende die weliswaar het geld schuldig blijft maar niet hoeft uit te betalen. Dit om bijvoorbeeld te voorkomen dat het voortbestaan van het bedrijf in gevaar komt of het levensonderhoud van de bedrijfsopvolger.

De legitieme portie is het wettelijk recht op een bepaald deel van de erfenis. Tegenwoordig is dit een geldvordering op de gezamenlijke erfgenamen hetgeen inhoudt dat alle wettelijke erfgenamen dus een vordering hebben, c.q. geld tegoed hebben. Er kunnen problemen ontstaan als, in plaats van de langstlevende, één van de kinderen bedrijfsopvolger is. Om deze te ondervangen zijn er twee mogelijkheden.

Ongedaanmaking

Hierbij maakt de langstlevende de wettelijke verdeling ongedaan maar behoudt wel het eigen erfdeel. Voorwaarde is dat deze ongedaanmaking binnen drie maanden na het overlijden gebeurt via de notaris. Na de ongedaanmaking geldt er namelijk geen wettelijke bepaling meer met betrekking tot de verdeling van nalatenschap tussen partner en kinderen. Er moeten dus goede afspraken gemaakt worden over de toebedeling van bedrijfsvermogen of aandelen aan de opvolger. Een aantal zaken moeten geborgd zijn. Bijvoorbeeld dat de opvolger de langstlevende ouder en broers en zussen kan uitbetalen waarbij overigens de rechter kan bepalen dat de verschuldigde geldsom pas na verloop van tijd kan worden voldaan mits er gewichtige redenen zijn. De rechter stelt dan ook de verschuldigde rente vast voor deze termijnaflossing en kan zekerheden eisen om te garanderen dat erfgenamen hun geld ook krijgen.

Overdracht via de rechter

Als de langstlevende geen bedrijfsopvolger wil zijn, een ongedaanmaking niet wenselijk acht en er verder geen testament is, dan gelden er geen verdelingsregels meer. Ook kan naast de langstlevende één van de kinderen opvolger willen worden. In deze gevallen kunnen binnen een jaar na overlijden de rechter bepalen dat de erfgenaam, de langstlevende of anderen, verplicht is om aan de opvolger de bedrijfsgoederen over te dragen. Het gaat om goederen die in de nalatenschap of huwelijksgemeenschap vallen en kan alleen als de opvolger een kind is van de overledene, een kleinkind of stiefkind dan wel een partner van een van deze is. De opvolger moet een prijs betalen die zo vastgesteld wordt dat de opvolger niet in financiële problemen komt. De prijs wordt daarom niet op basis van marktwaarde vastgesteld.

Iets dergelijks kan ook met aandelen geregeld worden. Wel moeten aandelen van de BV zijn waarvan de overledene bestuurder was en, eventueel met medebestuurders, de meerderheid in aandelen had. De opvolger moet van diezelfde BV bestuurder zijn of de positie van de overledene voortzetten. Wel moeten altijd de statuten nagekeken worden omdat wellicht specifieke regels met betrekking tot opvolging zijn opgenomen.

Recht op uitgesteld salaris

Vaak is binnen een onderneming de toekomstige opvolger al werkzaam binnen de onderneming en krijgt betaald voor werkzaamheden. Mocht de betaling te laag zijn geweest dan heeft de opvolger recht op "uitgesteld salaris". Een geldbedrag als vergoeding voor de arbeid die als meerderjarige (!) werd verricht. Ook hier geldt dat de opvolger een kind moet zijn van de overledene, een kleinkind of stiefkind dan wel een partner van een van deze.

Dit is een wettelijk recht en daarmee vergelijkbaar met een legitieme portie. De vergoeding is gemaximeerd tot maximaal de helft van de nalatenschap. Met dit bedrag kan de overname (deels) gefinancierd worden.

In geval van een BV is dit recht niet van toepassing.

Zelf regelen

De bedrijfsopvolging kan bij testament geregeld worden waarbij – uiteraard – de wettelijke regeling komt te vervallen. Er zijn verschillende vormen om dit te doen.

Legaat

Een legaat is een beschikking waarin precies bepaald wordt wat en op welke manier iets aan iemand nagelaten wordt. Raadzaam is om de opvolger als executeur te benoemen met bevoegdheid de overdracht van het bedrijf te regelen.

Erfstelling

De opvolger kan benoemd worden als enige erfgenaam waarbij de privé-goederen buiten het ondernemingsvermogen aan de andere kinderen nagelaten worden. De opvolger is enig erfgenaam en alle bedrijfsschulden gaan op hem over; de andere kinderen zijn hiervoor niet verantwoordelijk. Valkuil hier is dat de enig erfgenaam ook de schulden erft die niets met de onderneming te maken hebben.

Betalingsregeling

U als ondernemer kunt dus het bedrijf of aandelen aan de bedrijfsopvolger nalaten als die erfgenaam of legataris is. Eventuele broers en zussen krijgen een vordering, hun erfdeel, op de opvolger. Zou deze onmiddellijk moeten betalen, dan ontstaan er mogelijk liquiditeitsproblemen waardoor de onderneming in gevaar komt. In het testament kan daarom bepaald worden dat broers en zussen van de opvolger een legaat wordt nagelaten dat bestaat uit een in termijnen te betalen geldsom. Voorwaarde is dat vermeldt wordt dat zonder deze regeling de voortzetting van het bedrijf bemoeilijkt wordt. Erfgenamen moeten dit in beginsel accepteren en kunnen alleen bemiddeling via de rechter vragen. Deze zal de opvolger uitnodigen aan te tonen dat financiële problemen ontstaan als hij onmiddellijk moet betalen. Als de bepaling overeind blijft, kan de rechter zekerheden eisen die borgen dat de opvolger zijn verplichtingen nakomt.

Afwijzing

Een nalatenschap kan verworpen worden. Soms, als de schulden te groot zijn, is dat ook de enige keuze. Ondanks dat de erfgenaam deze positie verliest, behoudt hij wel recht op de legitieme portie; bij verwerping kan hij verklaren deze in contanten te willen ontvangen. De overige erfgenamen kunnen de betalingsregeling weigeren en, als zij een bedrag ineens willen, de nalatenschap verwerpen. In dat geval wordt wel eerst de contante waarde van het legaat in mindering gebracht op hun legitieme aanspraak. Met contante waarde wordt bedoeld de huidige waarde van een in de toekomst te verrekenen bedrag. Dit kan nadelig uitvallen

voor de erfgenaam die de nalatenschap verwerpt. De contante waarde kan groter zijn dan de legitieme aanspraak waardoor voor de erfgenaam niet overblijft.

Extra aandachtspunten bij BV

Vanwege de bijzondere positie van de DGA van een BV, zijn er een aantal extra aandachtspunten aangaande een BV en nalatenschap. De aandelen van de BV behoren tot het privévermogen van de DGA en vallen dus in zijn nalatenschap. Echter, deze aandelen zijn, op grond van de wet, beperkt overdraagbaar. Een dergelijke blokkering, dus beperking van de overdraagbaarheid van aandelen, wordt in de statuten geregeld en kent veel varianten.

Met betrekking tot het regelen van de zeggenschap moet de DGA de beoogde opvolger al als mededirecteur benoemd hebben zodat, ingeval van overlijden van de DGA, de dagelijkse leiding in handen komt van de opvolger. Maar bijvoorbeeld de controle blijft bij de gezamenlijke aandeelhouders, zijnde de gezamenlijke erfgenamen tenzij iets anders geregeld is. Die erfgenamen hebben de wettelijke bevoegdheid om de opvolger te ontslaan. Om dit te voorkomen zal de DGA aanvullend zaken moeten regelen. De opvolger moet een dusdanige juridische positie krijgen dat deze zelf kan bepalen of hij wel of niet aanblijft.

De DGA kan de opvolging veilig stellen via de statuten of via certificering.

Statutair

In de statuten kan geregeld worden dat een voordracht volgens bepaalde afspraken verloopt een zogenaamde bindende voordracht die dan binnen een bepaalde, in de statuten vastgestelde termijn, moet zijn opgesteld. Dit recht kan aan het bestuur toegekend worden waardoor de aandeelhoudersvergadering hierin geen inspraak heeft.

Prioriteitsaandelen uitgeven is een alternatieve methode waaraan extra rechten verbonden zijn, zoals bijvoorbeeld het recht van een bindende voordracht.

Wettelijk is het niet toegestaan om aan deze aandelen het recht op benoeming en ontslag van een bestuurder te verbinden.

Aandachtspunten hier zijn dat een bindende voordracht, op grond van de wet, door de aandeelhoudersvergadering gedwarsboemd kan worden met een meerderheid van minstens 2/3 van de uitgebrachte stemmen, die meer dan de helft van het geplaatste kapitaal vertegenwoordigen. Daarnaast kunnen genoemde constructies nadelig zijn voor kinderen die niet bij de onderneming betrokken zijn. Het via de statuten 100% goed regelen van benoeming en ontslag van de directeur lukt niet, mede omdat met de belangen van andere kinderen rekening moet worden gehouden. Door aandelen te certificeren en het oprichten van een stichting administratiekantoor kan dit probleem omzeild worden.

Certificering

Het certificeren van aandelen bedoelt een scheiding aan te brengen tussen de aan het aandeel verbonden zeggingsmacht ofwel stemrecht en het er aan verbonden financiële belang, namelijk het dividend. Hiervoor worden aandelen ondergebracht in een administratiekantoor, zijnde een speciaal opgerichte stichting, en daarvoor geeft dit kantoor certificaten van aandelen uit. Het bestuur van de stichting oefent het stemrecht uit namens de stichting als enig aandeelhoudster van de in beheer gegeven aandelen.

De certificaathouders houden het financiële belang; hun positie wordt geregeld in de zogenaamde administratievoorwaarden. De stichting moet wel de van de BV ontvangen dividenden doorbetalen aan de certificaathouders.

Financiering

Steeds geldt dat de opvolger de vordering van de erfgenamen te voldoen; in geval van een BV dus de waarde van de aandelen aan erfgenamen uit te keren. Het is goed om daarvoor al tijdig te beginnen met het reserveren van fondsen om, bij de feitelijke overgang liquiditeitsproblemen te voorkomen. De opvolger kan salaris en tantièmes in de onderneming van de BV laten zitten; de BV blijft dit geld aan de opvolger schuldig.

Door de toekomstig opvolger al bij leven aandelen te laten verwerven, kan deze geleidelijk 51% belang verwerven en, zonder alle aandelen te hoeven kopen, een meerderheidsbelang verwerven.

Milieu-aspecten

In het geval er sprake is van een (historische) bodemverontreiniging die veroorzaakt is door uw bedrijf, dan bent u daarvan vast op de hoogte. Wellicht heeft het bevoegd gezag al beschikt dat saneringsmaatregelen genomen moeten worden. En is er voor deze sanering al een regeling getroffen bij Bosatex.

Het is aan te raden om alle aspecten rond dit onderwerp goed te regelen. Zodat duidelijk is of u ook na verkoop verantwoordelijk blijft voor de sanering of dat deze overgaat op de nieuwe eigenaar. Die daarvoor financieel gecompenseerd zal willen worden.

Als er nooit bodemonderzoek gedaan zijn en er dus niets bekend zijn omtrent een mogelijke verontreiniging, ook dan moeten goede afspraken gemaakt worden en vastgelegd worden. Een bodemonderzoek, dan niet verplicht is, is eventueel een optie. Mocht na de overdracht een bodemverontreiniging vastgesteld worden, dan wordt de nieuwe eigenaar hierop aangesproken. Deze heeft echter via een civielrechtelijke procedure verhaalsmogelijkheden op u.

Disclaimer: de inhoud van deze brochure is met zorg samengesteld op basis van actuele informatie en gegevens. De informatie is bedoeld om u een eerste oriëntatie te geven op aspecten waarmee u te maken kunt krijgen in geval van bedrijfsopvolging.

Aan de verstrekte informatie kunnen géén rechten ontleend worden. In het geval dat bedrijfsopvolging actueel is, wordt u geadviseerd voor een volledig advies in te winnen bij ter zake deskundige bedrijven/adviseurs.